

حمایت جدی صنعت، تجارت و کشاورزی در قالب بیمه

حسین کمالی

(وزیر کار و امور اجتماعی)

«بیمه و اقتصاد بدون نفت»، محور سمینار امسال «بیمه و توسعه» تعیین شده که موضوع بسیار با اهمیتی است. بیمه یکی از مباحثی است که شاید بتوان گفت انتهای برای آن متصور نیست و به هر میزان درباره آن تحقیق، بررسی و تبادل نظر شود باز هم کافی به نظر نمی‌رسد. بیمه یکی از آثار تمدن بشری است و یکی از شاخصهای سنجش پیشرفت هر جامعه، زیرا بیمه عاملی تثبیت کننده در زندگی اقتصادی آحاد جامعه است و با وجود این پدیده مردم از بحرانهای اقتصادی کمتر و اطمینان بیشتری خواهند داشت. چون بیمه نگرانیها را در زندگی کاهش می‌دهد، بدیهی است که موجب افزایش بهره‌وری می‌شود و در نهایت به توسعه اقتصادی کمک مؤثری خواهد کرد. در حقیقت توسعه کشور بدون پرداختن به این مقوله با نارسائیهایی مواجه خواهد شد.

بیمه باید به رسالت و وظیفه اصلی خود که ایجاد احساس امنیت، اعتماد و تأمین است توجه داشته باشد. وقتی مردم به بیمه اطمینان داشته باشند قدرت ریسک پیدا می‌کنند؛ سرمایه‌گذاری می‌نمایند و دولت هم حرکت می‌کند، البته بیمه انحصاری هم مطلوب نیست بلکه باید زمینه‌های رقابت نیز وجود داشته باشد. در این زمینه ارائه طرحهای کاربردی و همچنین پژوهشهای علمی و تخصصی می‌تواند راهگشا باشد زیرا فعالیتهای پژوهشی، تعهدی مضاعف برای دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان فراهم می‌کند، از یک سو شناخت مشکلات و از دیگر سو، ضرورت رفع معضلات را مطرح می‌سازد. با پژوهشهای گسترده در زمینه بیمه می‌توان با اطلاع از مشکلات و نیازها و همچنین تشخیص اولویتهای آنها، و با برنامه‌ریزی دقیق و گسترده عمل نمود.

اصولاً اساس سیاستهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نظام جمهوری اسلامی

ایران با الهام از فرهنگ غنی و جامع اسلام، حمایت از قشرهای آسیب‌پذیر، خدمات رفاه اجتماعی و تأمین حداقل احتیاجات و نیازمندیهای افراد است. در واقع سیاست کلی کشور بر این اصل استوار است که سطوح زندگی و کیفیت زیست افراد جامعه، هماهنگ با جریان توسعه و پیشرفتهای اجتماعی و اقتصادی کشور ارتقا یابد و بر همین مبنا روند توسعه اقتصادی اجتماعی فرهنگ کشور را سرمایه انسانی تعیین می‌کند، سرمایه‌ای که می‌توان از ظرفیتهای و توانمندیهای او در تحقق این امر استفاده بهینه نمود.

هدف اساسی توسعه، ایجاد محیط مناسب برای تمامی اقشار جامعه است تا از حیاتی طولانی، سالم و خلاق برخوردار باشند و در نهایت بهزیستی برای مردم حاصل شود که این امر با بیمه محقق می‌شود. کسانی که برای کار و تولید و محصول خویش امنیت و تأمین می‌خواهند و مایلند آن را بیمه کنند باید این تفکر را داشته باشند که اگر مشکلی یا حادثه نامتربه‌ای برایشان رخ داد، مورد حمایت قرار خواهند گرفت. بنابراین صنعت بیمه کشور می‌تواند در عمل این تفکر را برای آحاد جامعه به وجود بیاورد و آنها را مایل و راغب به استفاده از بیمه کند، در این صورت بیمه رشد می‌کند و روزه روز توسعه خواهد یافت نتیجه رشد و افزایش تعداد بیمه‌شدگان نیز باعث می‌شود که هزینه‌های بیمه و نرخ بیمه برای مردم کاهش یابد یعنی به عبارت ساده‌تر در ازای پرداخت مبلغ کمتری پول، از خدمات بهتری استفاده خواهند کرد. ما می‌توانیم حتی از هزینه‌های بیمه‌ای بکاهیم بدین معنا که چنانچه به جای خسارتی که باید به افراد آسیب‌دیده پرداخت شود، درصد بسیار کمتری، صرف آموزش مردم شود تا در مقابل آسیبهایی بتوانند خود را حفظ کنند، هم هزینه‌ای به مراتب کمتر صرف می‌شود و هم فرهنگ حفاظت و ایمنی در جامعه گسترش می‌یابد. این مسأله‌ای است که صنعت بیمه باید آن را جزو هدفهای مهم و جدی خود تلقی کند. خوشبختانه با توجه به عواملی مانند بیشتر شدن آگاهی آحاد جامعه و گسترش تبلیغات در این زمینه از طریق رسانه‌های همگانی روزه‌روز ابعاد حمایتی بیمه شناخته‌تر می‌شود.

طبق اعلام بیمه مرکزی ایران در سال ۱۳۷۴، تولید حق بیمه کشور با ۷۱ درصد رشد در مقایسه با سال قبل به ۸۸۶ میلیارد ریال رسیده و در سه ماهه اول سال ۱۳۷۵ نیز در مقایسه با مدت مشابه در سال ۱۳۷۴ حق بیمه تولید شده در صنعت بیمه کشور از رشدی معادل ۳۵ درصد برخوردار بوده است که بیانگر رشد بسیار مطلوب و درخور توجه در مجموعه بخشهای اقتصادی کشور است.

نکته مهم دیگر در روند توسعه صنعت بیمه، افزایش سهم بیمه‌های زندگی در مجموع پوشش‌های مهم بیمه‌ای است. در صنعت بیمه هم نظیر سایر عملیات بازرگانی می‌توان با ایجاد رقابت در بازار و فعالیت صحیح بین‌المللی، نرخ و شرایط مطلوبی که نفع کشور را در پی داشته باشد اخذ کرد و این نکته می‌تواند در توسعه صادرات غیرنفتی مدنظر قرار گیرد.

حقیقتاً این درست نیست که ما تنها تکیه‌گاه اقتصادی مان نفت باشد. خوشبختانه در مملکت ما علاوه بر منابع غنی و فراوان و زمین زیاد، نیروی کار متعهد و مبتکر هم وجود دارد. ما اگر بخواهیم، می‌توانیم با ارتقای بهره‌وری و کیفیت، کالاهایی به مراتب بهتر از کالاهای مشابه خارجی تولید کنیم. بعضی از صنایع ما که جنبه هنری نیز دارند مثل صنعت فرش، از قدمت زیادی برخوردارند، می‌توان حتی با احیای چنین صنایعی وسیعی در جهت رشد صادرات آنها به موقعیتهای مطلوب‌تر اقتصادی نایل شد و در فراگرد توسعه کشور کوشید. این کار، به بسیج همگانی و عزم و همت عمومی نیاز دارد. زیرا دستیابی به اقتصاد بدون نفت جز با تلاش همه جانبه در راه توسعه صادرات غیرنفتی ممکن نخواهد بود. یکی از این راهها می‌تواند حمایت جدی صنعت، تجارت و کشاورزی ما در قالب بیمه باشد به طوری که کشاورز، بازرگان، صنعتگر و تولیدکننده صنایع دستی بتواند تأمین داشته باشد.

با تعمق در سیاستهای گذشته به این نکته پی می‌بریم که چنانکه باید، اقدام مؤثری در راه رهایی از اقتصاد تک محصولی به عمل نیامده است و اگر هم اقدامهایی صورت گرفته، بنیادی و ریشه‌ای و درازمدت نبوده است. احتمالاً یکی از دلایل این امر، بی‌توجهی به امکانات و تواناییهای واقعی صادرات کشور است. بنده تصور می‌کنم حتی باید فرهنگ خودباوری صادرات غیرنفتی را در جامعه مطرح کرد و گسترش داد. وقتی ما می‌توانیم فرش، خشکبار، پسته، گیاهان دارویی، انواع میوه‌های تازه، خاویار و ... صادر کنیم چرا نباید باور کنیم که می‌توانیم صادرات غیرنفتی داشته باشیم؟ اگر چنین باوری را در جامعه گسترش دهیم یکی از راههای رسیدن به هدف مان تحقق یافته است. این وظیفه فرد فرد ماست که روند مناسبی برای به اجرا درآمدن اقتصاد بدون اتکا به نفت به وجود بیاوریم. در این رهگذر، لازم است تمام توان ملی به کار گرفته شود تا این امر تحقق یابد. برای مثال، یکی از راهها می‌تواند از طریق تشکلهای سازمان یافته باشد که در تصمیم‌گیری‌ها نقش مهمی دارد. برای توسعه صادرات غیرنفتی، باید مشکلات

موجود در این زمینه را شناخت و سپس برای رفع آنها راهیابی کرد.

به نظر می‌رسد که افزایش فعالیت رقبای ایران در بازارهای بین‌المللی، بالا بودن قیمت تمام شده برخی محصولات ما در مقایسه با کشورهای رقیب، اتکا به بازارهای همیشگی و بی‌توجهی به بازارهای جدید و کمبود امکانات حمل و نقل برای صدور میوه‌های تازه از جمله مشکلات بخش صادرات غیرنفتی باشد. باید مسائل و مشکلات ذی‌ربط را شناسایی کرد، برای رفع آنها برنامه‌ریزی صحیح نمود، موانع را بر طرف ساخت و دست‌اندرکاران با یکدیگر تبادل نظر و همفکری داشته باشند.

با نگاهی به ساختار بخشهای اقتصادی کشور در می‌یابیم که برای حصول به اقتصاد سالم و بدون وابستگی به درآمد نفت، ضروری است که تولیدات داخلی را تشویق کنیم که از نظر کیفیت، کمیت، مرغوبیت و رعایت استانداردهای بین‌المللی در حدی قرار گیرند که علاوه بر تأمین نیازهای داخلی، باعث افزایش حجم و متنوع کردن کالاهای صادراتی شوند؛ در واقع کشور ما چند محصولی شود، درآمدهای ارزی از وابستگی به یک محصول خاص رها گردد و تنوع بخشیدن به درآمدها آسیب‌پذیری را کاهش دهد. در این زمینه لازم است که به سیاستهای تشویقی نیز توجه داشت. البته این سیاستها باید هماهنگ با هدفهای برنامه پنجساله در زمینه تغییر ساختاری صادرات باشد. بدیهی است که در سیاست توسعه صادرات، باید اصول و مکانیسم بازار، برنامه‌ریزی، کنترل تولید و توزیع، سیاستهای ارزی و بانکی، ضوابط گمرکی، مقررات و نحوه سرمایه‌گذاری، شرایط اعطای تسهیلات مالی، مقررات صادرات و واردات و همچنین مسأله بیمه هماهنگ شوند تا به هدفهای پیش‌بینی شده دست یافت. اگر این استراتژی به نحو صحیحی اتخاذ شود، رشد و توسعه اقتصادی را در پی خواهد داشت.

در خصوص مقوله توسعه صادرات غیرنفتی حتی می‌توان اذعان نمود که برگزاری و برپایی نمایشگاههای متعدد می‌تواند در این جهت نقش مهمی داشته باشد زیرا در این نمایشگاهها، فرصت و موقعیت تبادل اطلاعات و امکان برقراری هماهنگی بین مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان پیش می‌آید. در بخشهایی از صنعت درحال حاضر وضع ما رضایت بخش است. برای مثال، در زمینه مواد شوینده و بهداشتی، در سال ۱۳۷۴ صادرات پودرهای شوینده ما ۱۸ هزار تن و حاصل آن ۱۴ میلیون دلار ارز بوده است. با برنامه‌ریزی‌های دقیق‌تر و با تلاش می‌توان بر حجم صدور این مواد که از کیفیت خوبی هم برخوردار هستند افزود. مثال دیگر، صنعت فرش ایران است که در بازارهای جهانی

پیوسته از نظر ظرافت نقشه و طرح و بافت مورد توجه بوده است. اگر بپذیریم که حمایت از صادرات غیرنفتی، زمینه‌ساز شکوفایی اقتصادی کشور است بنابراین توجه خاص به این بخش و برطرف کردن مشکلات مربوط به آن، نیاز به حمایت‌های اعتقادی، قانونی و عملی دارد که بتوانیم به تولید کالاهای قابل قبول در بازارهای بین‌المللی پردازیم. در خاتمه امیدوارم با برگزاری چنین سمینارهایی همراه با پژوهشها و بررسیهای علمی و با شناخت مشکلات و ارائه پیشنهادها و با اعمال سیاستهای تشویقی و حمایت صادرات، همچنین بهبود کمی و کیفی محصولات تولید شده و در نظر گرفتن برخی معافیتها در این زمینه و توجه به امر بیمه هر روز شاهد شکوفایی بیشتر اقتصادمان باشیم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی